

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Model Development of School Internal Quality Assurance Operation under Local Government Organization

ภิญโญ จูสี*
ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์สภาพและปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อยกร่างรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตรวจสอบรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น โดยใช้เทคนิคการประชุมสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) จำนวน 9 คน ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ผลการประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า:

1. รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย วงจรคุณภาพ² และเงื่อนไขความสำเร็จ
2. รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กร

*นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

**อาจารย์ที่ปรึกษา

ปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเป็นไปได้และมีประโยชน์ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ภาพรวมและรายด้านในระดับมาก

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research was development model of school internal quality assurance operation under local government organization, is a qualitative study. The researcher synthesized implementation and problems of school quality assurance under local government organization, factors affecting on implementation of school quality assurance under local government organization. Drafted the model of school internal quality assurance operation under local government organization and review the model of school internal quality assurance operation under local government organization. The use of techniques focus group discussion 9 persons the content analytics. Analysis to assess the feasibility and rated usefulness model of school internal quality assurance operation under local government organization According to opinions of teachers on schools under local government organization total of 310 people by mean ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.)

The research findings were:

1. The model of school internal quality assurance operation under local government organization contains the quality cycle² and the conditions for success.
2. The model of school internal quality assurance operation under local government organization It is possibility and useful of school internal quality assurance operation under local government organization, overall and side a large scale.

Keywords: Internal quality assurance operation, local government organization

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาบุคคล ซึ่งเป็นทรัพยากร ที่มีคุณค่ายิ่งกว่าทรัพยากรใดๆ เพราะคุณภาพของบุคคลเป็นสิ่งสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่หลักของรัฐที่จะต้องจัดบริการ ให้แก่ประชาชนทุกคนในชาติอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และให้ความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 289 ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 41 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือ ทุกระดับ ตามความพร้อมและความต้องการภายในท้องถิ่น อันจะเป็นการบริหารการศึกษาของไทย ที่มุ่งกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดย

เฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กระจายอำนาจการจัดการศึกษาลงสู่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาโดยตรง และให้หน่วยงานต้นสังกัดมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแล ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว และองค์กรทางสังคมอื่นๆ ของหน่วยงานต้นสังกัดนั้นๆ ซึ่งในหมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 48 ว่า ให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545)

จากการศึกษาบริบทในภาพรวมของการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้ดำเนินการตามกรอบแนวคิดดังกล่าวเช่นกัน เพียงแต่ยังไม่มีข้อกำหนดที่เอื้อต่อการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน แต่ทั้งนี้สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดให้มีบุคลากรในสถานศึกษาบางส่วนรับผิดชอบเฉพาะงานประกันคุณภาพภายใน ไม่ได้ดำเนินงานเพื่อประกันคุณภาพการปฏิบัติงานของตนเอง อีกทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในก็อาจเป็นการยากเป็นผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในสถานศึกษามีทัศนคติต่องานประกันคุณภาพการศึกษา คำถามที่ตามมาคือจะอย่างไรที่จะทำให้

ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาโดยไม่เพิ่มภาระ แต่ให้ได้คุณภาพในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบการบริหารตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้มีความชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษามีความต่อเนื่อง โดยอาศัยคู่มือรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เข้าใจง่าย สามารถนำเสนอข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินการประกันคุณภาพของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทิศทางเดียวกัน และเพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีขั้นตอนเกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมรองรับการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น, 2549)

การประกันคุณภาพยังถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งว่า เพราะเหตุใดการพัฒนาผลผลิตซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายยังขาดความสมดุล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดกรอบมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานของสถาบันการศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ (สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น, 2548) เพื่อให้การพัฒนารูปแบบดำเนินงานการประกันคุณภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความชัดเจนที่จะนำไปสู่การสร้างมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามบริบทของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสามารถนำไปเทียบเคียงกับมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ ในโอกาสต่อไป จากความสำคัญที่กล่าวข้างต้นผู้วิจัย

จึงสนใจการพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อยกระดับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1.1 การศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวิธีการดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศึกษานิเทศก์ สังกัดองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 33,536 คน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2557)

1.2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 380 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540)

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย (1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ข้อมูลสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกรอบวงจรคุณภาพ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2547) และ (3) ข้อเสนอแนะ

3) การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวความคิดการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ที่อาจารย์ปรึกษาและอาจารย์ปรึกษาร่วมพิจารณาถึงความถูกต้อง

3.3) ปรับปรุงแบบสอบถามตามอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ปรึกษาร่วมกำหนด

3.4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ช่วยพิจารณาตรวจ

สอบตรงตามเนื้อหา (Content Validity) (สมนึก ภัททิยธนี, 2546) ซึ่งผลการหาค่า IOC ของแบบสอบถามมีค่าระหว่าง 0.80-1.00

3.5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขหลังไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แบบสอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกรอบวงจรคุณภาพมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 และแบบสอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

4) การรวบรวมข้อมูล

4.1) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล และสังกัดเมืองพัทยา ที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเพื่อการวิจัยพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 380 โรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยทางไปรษณีย์ ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย และระบุระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม ประมาณ 3 สัปดาห์ เมื่อครบกำหนดเวลาปรากฏว่าผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 380 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าความถี่ และค่าร้อยละ

5.2) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิเคราะห์โดยใช้จากค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวิธีการดังนี้

1) ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

1.1) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์หลักทฤษฎี งานวิจัยรวมทั้ง Best Practices แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และผลการรายงานประเมินตนเอง Self Assessment Report (SAR) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลจัดจำแนกประเภท ของเนื้อหา (สุมารงค์ จันทวนิช, 2543) ตามปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสืบค้นเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และผลการรายงาน

ประเมินตนเอง Self Assessment Report (SAR) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) ที่มุ่งวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารการประกันคุณภาพการศึกษา และผลการรายงานประเมินตนเอง Self Assessment Report (SAR) เพื่อให้ได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้บริหารกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 1 คน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 คน และศึกษานิเทศก์สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540)

2.1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้แบบปลายเปิด เป็นหลักในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้

2.2) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) (สุภางค์ จันทวานิช, 2543) ที่มุ่งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวิธีการดังนี้

1) ร่างรูปแบบการดำเนินงานการประกัน

คุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น โดยการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 เป็นข้อพื้นฐานในการยกร่างรูปแบบ ดังนี้

1.1) ผู้วิจัยนำผลจากการสังเคราะห์

สภาพและปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในขั้นตอนที่ 1 และผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขั้นตอนที่ 2 เพื่อยกร่างรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2) นำร่างรูปแบบการดำเนินงานการ

ประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อช่วยพิจารณาให้ความเห็นต่อร่างรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบ

2) ตรวจสอบรูปแบบการดำเนินงานการ

ประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวิธีดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสนทนา

กลุ่ม

การศึกษาชั้นตอนนี้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงาน

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงจากวิธีการสโนว์บอลเทคนิค (Snowball Technique) ฮอยล์ เอช ฮาร์ริส เอ็ม เจ แอนด์ จูด ซี เอ็ม (Hoyle, R. H., Harris, M. J., & Judd, C. M.: 2002) โดยผู้วิจัยได้ติดต่อชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีความเข้าใจในบริบทและกระบวนการประกันคุณภาพ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน และสามารถชี้จุดอ่อน จุดแข็ง มีความรู้และประสบการณ์ที่สามารถให้แนวทางและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

2.2) การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยทำบันทึกเสนอขออนุญาตต่อบัณฑิตวิทยาลัย ออกหนังสือเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน และได้ดำเนินการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญ เมื่อวันศุกร์ที่ 27 มีนาคม 2558 เวลา 13.00 น. ณ อาคารสมเด็จพระเจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์

2.3) การสรุปและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.1) ผู้วิจัยสรุปความตามผลกรอภิปรายหรือฉันทามติร่วมกัน (Consenses) ของผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะของการสอบย้อนข้อมูล (Triangulation) และการตรวจสอบความสมบูรณ์ (Validity Checking) เพื่อตัดสินความเหมาะสม ในการคงไว้หรือตัดออก โดยยึดหลักเหตุผลและฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นเกณฑ์การพิจารณาตัดสิน

2.3.2) ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลเชิงคุณภาพอื่นที่เกิดขึ้นจากการอภิปราย ที่ได้มีการจัดบันทึกเนื้อหา (Content Analysis) มาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศึกษานิเทศก์สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 25,991 คน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2557)

1.2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2557 จำนวน 310 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยตารางของเครจซี่และมอร์แกน และใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) (บุญธรรม กิจปรีดาภิรตส์, 2540)

2. ตัวแปรที่ศึกษาคือ ความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเชิงประเมินเกี่ยวกับความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชนิดมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

4. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

4.1) ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารการสร้างแบบสอบถาม และเนื้อหาที่มีความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสร้างข้อคำถามให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยพิจารณาตรวจสอบเนื้อหา

4.3) นำแบบสอบถามซึ่งได้รับตรวจสอบเนื้อหาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและทำการปรับปรุงแก้ไข

4.4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ช่วยพิจารณาตรวจสอบตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะของ ตัวแปร (Index of Item Objective Congruence: IOC) (สมนึก ภัททิยธนี, 2546) ก่อนที่จะนำไปใช้จริง

4.5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขหลังไปทดลองใช้กับครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น (Reliability)

5. การรวบรวมข้อมูล

5.1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ถึงครูในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน เพื่อขอความร่วมมือในการประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.2) ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความร่วมมือพร้อมรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแบบสอบถามเชิงประเมินรูปแบบ จำนวน 310 ชุด ไปยังครูในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน โดยจัดส่งทางไปรษณีย์และกำหนดวิธีการส่งกลับโดย ให้ผู้ตอบบรรจุแบบสอบถามที่ตอบแล้วลงในซองปิดผนึกที่ ผู้วิจัยเตรียมไว้ให้ นำส่งกลับคืนมายัง ผู้วิจัยโดยเร็วที่สุด

5.3) ผู้วิจัยดำเนินการติดตามการตอบกลับด้วยตนเองเพื่อให้ได้คำตอบจากแบบสอบถามเชิงประเมินครบถ้วน แล้วนำคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลในลำดับต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2547) โดยแปลความหมายของคะแนนการประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งรายข้อและภาพรวม ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวทางของเบสท์ (Best, 1981)

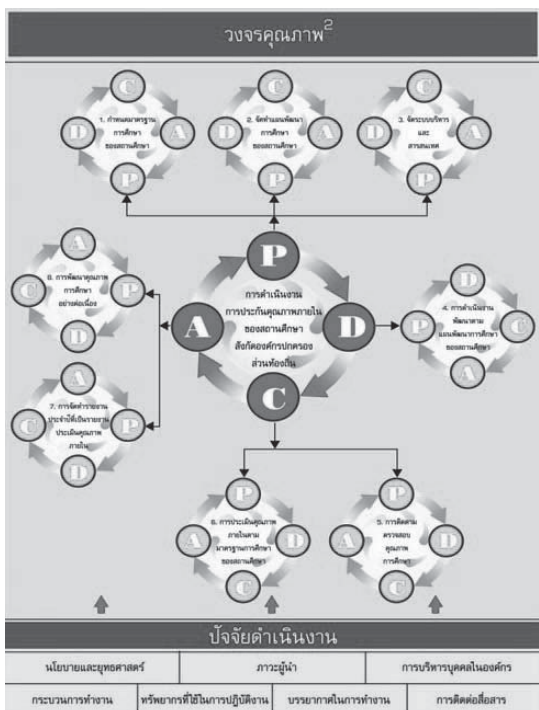
ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 ร่างรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา

สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ด้านวงจรคุณภาพ² และด้านปัจจัยดำเนินงาน ดังภาพต่อไปนี

ภาพที่ 1 ร่างรูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

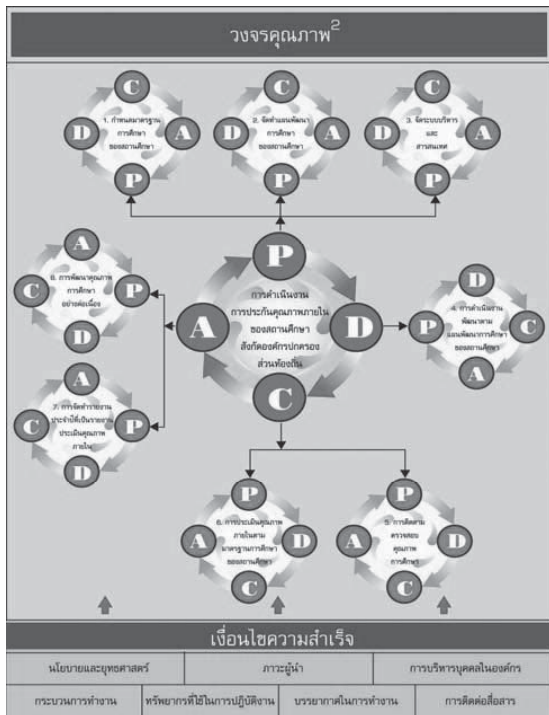
ผลการร่างรูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีองค์ประกอบหลักคือ

1) วงจรคุณภาพ² ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วงจรคุณภาพหลัก ประกอบด้วย (1) การวางแผน มีกิจกรรมย่อย 30 องค์ประกอบ (2) การดำเนินงานตามแผนที่กำหนด มีกิจกรรมย่อย 13 องค์ประกอบ (3) การตรวจสอบ

การติดตามประเมินผล มีกิจกรรมย่อย 14 องค์ประกอบ และ (4) การปรับปรุงพัฒนา มีกิจกรรมย่อย 16 องค์ประกอบ และ 2) ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย (1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีกิจกรรมย่อย 10 กิจกรรม (2) จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา มีกิจกรรมย่อย 18 กิจกรรม (3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ มีกิจกรรมย่อย 5 กิจกรรม (4) การดำเนินงานพัฒนาตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา มีกิจกรรมย่อย 13 กิจกรรม (5) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีกิจกรรมย่อย 6 กิจกรรม (6) การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีกิจกรรมย่อย 8 กิจกรรม (7) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน มีกิจกรรมย่อย 8 กิจกรรม และ (8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมย่อย 8 กิจกรรม

2) ปัจจัยดำเนินงาน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ นโยบายและยุทธศาสตร์ ภาวะผู้นำ การบริหารบุคคลในองค์กร กระบวนการทำงาน ทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงาน และการติดต่อสื่อสาร ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นควรเปลี่ยนคำว่า “ปัจจัยดำเนินงาน” เป็น “เงื่อนไขความสำเร็จ” และเพิ่มข้อมูลเงื่อนไขความสำเร็จที่เป็นปัจจัยดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการสนทนากลุ่ม ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการตรวจสอบรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีองค์ประกอบหลักคือ

1. วงจรกิจกรรม² ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วงจรกิจกรรมหลัก ประกอบด้วย (1) การวางแผน มีกิจกรรมย่อย 34 องค์ประกอบ (2) การดำเนินงานตามแผนที่กำหนด มีกิจกรรมย่อย 11 องค์ประกอบ (3) การตรวจสอบการติดตามประเมินผล มีกิจกรรมย่อย 15 องค์ประกอบ และ (4) การปรับปรุงพัฒนา มีกิจกรรมย่อย 16 องค์ประกอบ และ 2) ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ประกอบด้วย (1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของ

สถานศึกษา มีกิจกรรมย่อย 13 กิจกรรม (2) จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษามีกิจกรรมย่อย 16 กิจกรรม (3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ มีกิจกรรมย่อย 5 กิจกรรม (4) การดำเนินงานพัฒนาตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษามีกิจกรรมย่อย 11 กิจกรรม (5) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีกิจกรรมย่อย 8 กิจกรรม (6) การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีกิจกรรมย่อย 7 กิจกรรม (7) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน มีกิจกรรมย่อย 9 กิจกรรม และ (8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมย่อย 7 กิจกรรม

2. เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ นโยบายและยุทธศาสตร์ ภาวะผู้นำ การบริหารบุคคลในองค์กร กระบวนการทำงาน ทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงาน และ การติดต่อสื่อสาร

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นพบว่า รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้และมีประโยชน์ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาพรวมและรายด้านในระดับมาก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

วงจรกิจกรรม² และเงื่อนไขความสำเร็จ อีกทั้งมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและมีประโยชน์ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญประเมินองค์ประกอบหลักของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวงจรกิจกรรม² เมื่อพิจารณารายละเอียดขององค์ประกอบย่อยซึ่งพบว่าผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญกับการวางแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยได้กำหนดเป้าหมาย หลักการ เนื้อหา กระบวนการจัดทำและบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องที่สถานศึกษาเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขณะที่สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ให้ความสำคัญในการปฏิบัติดำเนินงาน มากกว่าการวางแผน และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา ซึ่งอาจมีผลให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และสถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

แห่งชาติ (2544) ยังได้ระบุแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลเพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงแล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้นๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2546) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานการในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนใหญ่ดำเนินการครบกระบวนการ คือ การวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบประเมิน และการปรับปรุงคุณภาพ หากแต่การดำเนินการแต่ละด้านยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

2. ผู้เชี่ยวชาญประเมินองค์ประกอบหลักของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านเงื่อนไขความสำเร็จ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญยังเสนอว่า การระบุปัจจัยดำเนินงานที่เป็นเงื่อนไขความสำเร็จ ต้องคำนึงขนาดของโรงเรียนแต่ละขนาด เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ดังที่ Hoy & Miskel (1991) ได้แบ่งลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิผล ออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) ลักษณะทางบุคลิกภาพ ได้แก่ ความอดทนต่อภาวะกดดัน ความมั่นใจในตนเอง ความมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และการยึดมั่นในหลักคุณธรรม 2) ลักษณะทางแรงจูงใจ ได้แก่ มีแรงขับในการทำงานและมีแรงกระตุ้นในการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความมุ่งมั่น

ในความสำเร็จ และมีความต้องการในอำนาจ และ

3) ลักษณะทางทักษะ ประกอบด้วย ทักษะทางเทคนิค ทักษะระหว่างบุคคล ทักษะ ทางความคิดรวบยอด และทักษะทางการบริหาร ความสำคัญด้านการบริหารบุคคลในองค์กร คือ 1) หน่วยงานต้นสังกัดจำเป็นต้องเน้นที่การกระจายอำนาจ โดยการให้อำนาจการบริหารจัดการได้เองทั้งบางส่วน หรือทั้งหมด 2) การจัดวางตัวบุคคลที่มีความรู้ความสามารถตรงกับงานจะช่วยให้การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) เสริมสร้างเจตคติในการทำงาน และควรมองว่า “การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการประกันคุณภาพงานของตนเอง” ดังแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจลงไปสู่ระดับปฏิบัติมากขึ้น และมีมานานแล้วซึ่งในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีความพยายามที่จะช่วยยกระดับการบริหารและจัดการศึกษา เพิ่มระดับความคิดริเริ่มความรับผิดชอบและความสามารถในการแก้ปัญหา ของโรงเรียนโดยใช้กลยุทธ์ในหลายรูปแบบ เช่น การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ความพยายามที่จะให้ผู้ปกครองมีทางเลือกเกี่ยวกับโรงเรียนมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้ครูมีความเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543) ความสำคัญด้านกระบวนการทำงาน คือ 1) ลดความซับซ้อนของขั้นตอนการดำเนินงานฯ ตามขนาดของสถานศึกษา 2) มีกระบวนการดำเนินงานฯ ที่ความชัดเจนและสอดคล้องกับ พรบ. การศึกษาฯ และ 3) ใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนการดำเนินงานแบบการมีส่วนร่วมมาใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ดังที่ รุ่ง แก้วแดง (2540) ได้กล่าววว่า การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาหมายถึงแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ ไปยังหน่วย

ปฏิบัติและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ ด้านรวมทั้งด้านการศึกษา โดยกำหนดให้มีกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีหลักและเจตนารมณ์ให้มีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาให้มืออิสระมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษาสนองตอบความต้องการของผู้เรียนสู่ชุมชน ความสำคัญด้านทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน คือ 1) สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา 2) บริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่ให้ใช้อย่างคุ้มค่า และ 3) ลดความซับซ้อนของการใช้ทรัพยากรบุคคลและเครื่องมือ ดังที่ กรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้กล่าวถึงแนวนโยบายการจัดการศึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียนเอกสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีแรงจูงใจในการผลิต รวมถึง การพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนการสื่อสารทุกรูปแบบ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่น ที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น ประกอบกับแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พ.ศ. 2545 - 2559) ที่กล่าวถึง การระดมทรัพยากรและการร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยการสร้างความตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมให้แก่กลไกทางสังคมทุกส่วน ทั้งกลุ่มประชาชน ภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น

ทุกรูปแบบ ทั้งการสนับสนุนกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ ตลอดจนความคิดเห็นหรือการติดตาม ตรวจสอบ เพื่อให้กิจกรรมต่างๆ บังเกิดผลเป็น รูปธรรม ความสำคัญด้านบรรยากาศในการทำงาน คือ 1) ใช้หลักการจูงใจเพื่อการพัฒนางาน 2) สร้างบรรยากาศให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และ 3) สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้ชุมชน และต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลที่จำเป็นเพื่อช่วยในการแก้ปัญหาต่างๆ และสามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ รัตติภาพ ชยธวัช (2548) กล่าวว่า การสื่อสารในองค์กรในปัจจุบันนี้ จำเป็นต้องหาข้อมูลข่าวสารให้ได้รวดเร็วกว่าในอดีต สำหรับการแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วถึงและเพื่อใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เส้นทางของการสื่อสารในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีเส้นทางการสื่อสารเกิดขึ้นได้หลายทิศทาง ได้แก่ การติดต่อสื่อสารโดยใช้คำพูด การติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาเขียน และการติดต่อสื่อสารผ่านอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

3. รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเป็นไปได้และมีประโยชน์ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาพรวมและรายด้านในระดับมาก ซึ่งจากรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการสร้างความตระหนักรู้รวมของการประกันคุณภาพ ซึ่งยังคงหลักการที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ และสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายไม่ยุ่งยากต่อการทำความเข้าใจ รวมถึงสามารถเห็นกระบวนการได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งวงจรคุณภาพ² จะเป็นการอธิบายบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบ งานประกันคุณภาพ

ภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนเงื่อนไขความสำเร็จการดำเนินงานเป็นการระบุถึงปัจจัยที่สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถประสบผลสำเร็จซึ่งอาจจะมีความแตกต่างกันตามบริบทของสถานศึกษา ซึ่งพบว่าครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ากระบวนการทำงานที่เป็นขั้นตอน เป็นเงื่อนไขความสำเร็จของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดหลักการการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ชัดเจนแต่ละขั้นตอน เป็นไปตามวงจรคุณภาพในการจัดการศึกษา ทั้งการวางแผน โดยกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา จัดระบบบริหารและสารสนเทศ การดำเนินงานตามแผนที่กำหนด ในการดำเนินงานพัฒนาตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา มีการติดตามตรวจสอบประเมินผล จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงพัฒนาและรายงานผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คือ มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องไปยังหน่วยงานต้นสังกัดทุกปี จึงมีส่วนทำให้ครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์ในระดับมากไม่แตกต่างกัน ดังแนวความคิดการบริหารที่ดีของ วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล (2543) กล่าวว่า การจัดการที่ดีจะต้องมีการวางแผน หรือพัฒนาเป้าหมายสำหรับแผนงานและกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จตามแผน หลังจากนั้นแผนต้องถูกนำไปปฏิบัติผล การปฏิบัติจะต้องถูกตรวจสอบหรือทบทวนตามระยะเวลาที่กำหนด และในที่สุดผู้บริหารจะต้องพิจารณาดำเนินการหรือตัดสินใจในการดำเนินการขั้นต่อไป และต่อมา ฌ์ฐพล ชุมวรรฐายี (2545) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาและเตรียมการ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา การนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน การปรับปรุงและพัฒนา และการเตรียมการรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอกหลังจากโรงเรียนได้เขียนรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของจอห์น เดวิส (John DAVIES, 2004) ได้ศึกษาการดำเนินการของมูลนิธิเพื่อการจัดการคุณภาพแห่งยุโรปในหน่วยวิชาการของมหาวิทยาลัยสหราชอาณาจักร ผลการศึกษาพบว่า 1) แผนการดำเนินงานและแนวทางพัฒนาที่จะมีผลต่อการดำเนินการของมูลนิธิทั้งในปัจจุบันและในอนาคต 2) การดำเนินการของมูลนิธิเพื่อการจัดการคุณภาพแห่งยุโรปในหน่วยวิชาการของมหาวิทยาลัยสหราชอาณาจักร ถูกนำมาในช่วงต้นปี 2000 โดยคณาจารย์ในหน่วยงานวิชาการของมหาวิทยาลัยสหราชอาณาจักร 3) ประเมินและทบทวนแนวทางการปฏิบัติซึ่งขึ้นอยู่กับ การตรวจสอบและการวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ประสบความสำเร็จกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จากนี้ระบุลำดับความสำคัญของแผน และ 4) ดำเนินการปรับปรุงที่จำเป็น (Assessment and Review) การดำเนินการนี้ครอบคลุมถึงสิ่งที่องค์กรที่ประสบ

ความสำเร็จขององค์กรที่ดีผลที่มี แนวโน้มเชิงบวก และผลงานที่ดียังยั่งยืนเป้าหมายมีความเหมาะสมกับการดำเนินการของมูลนิธิเพื่อการจัดการคุณภาพแห่งยุโรปในหน่วยวิชาการของมหาวิทยาลัยสหราชอาณาจักร สอดคล้องกับผลการศึกษาของสาริน ผดุงสวัสดิ์ (2553) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบสภาพ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่มีคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ (1) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ นโยบาย และการวางแผน โครงสร้างการบริหาร งบประมาณ และทรัพยากรหลักสูตร ผู้บริหาร ครู และนักเรียน (2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ ได้แก่ การพัฒนาระบบการจัดการคุณภาพ การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาผู้เรียน และ (3) องค์ประกอบด้านผลผลิต ได้แก่ ผลผลิตโรงเรียน และความมีชื่อเสียงของโรงเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาใน ต่างเทศของ เจน บี โฟว์คเนอร์ (Jane B. Faulkner, 2002) ทำการศึกษารูปแบบความรับผิดชอบของวิทยาลัยชุมชนตามเกณฑ์คุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำวิทยาลัยชุมชนมีความเข้าใจเกณฑ์คุณภาพและวิธีการเงื่อนไขการประเมินความรับผิดชอบของวิทยาลัยชุมชนด้านความเป็นผู้นำ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านนักศึกษาและผู้มีส่วนได้เสีย ด้านข้อมูลและการวิเคราะห์ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านโปรแกรมการศึกษาและกระบวนการ และด้านการจัดการกระบวนการภายในองค์กร ที่สามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างกระบวนการมีประสิทธิภาพของสถาบัน ระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
  - 1) หน่วยงานต้นสังกัด ควรนำรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปกำหนดแนวทางการพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบองค์รวม
  - 2) สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไปวางแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน
  - 3) ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาทำความเข้าใจรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

ของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา และสามารถประกันคุณภาพการจัดการศึกษาที่รับผิดชอบ มุ่งผลให้เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

- 1) ศึกษาการวิจัยและพัฒนาในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) ศึกษาการวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) ศึกษาการวิจัยและพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการสนับสนุนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). **มองฝันวันข้างหน้า: วิสัยทัศน์ประเทศไทย ปี 2560**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **สถิติข้อมูลโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา 2557**. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- ณัฐพล ชุมวรฐายี. (2545). **บันไดสู่การประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บริษัท บุคพอยท์จำกัด.
- ธิดิภพ ชยธวัช. (2548). **แม่ไม่บริหาร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ซี.พี. บุ๊ค แสตนด์อาร์ต.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2547). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2540). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และปกเจริญผล. และความเป็นผู้นำทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540). **ปฏิวัติการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล. (2543). **TQM Living Handbook ภาคเจ็ด คู่มือปรับปรุงคุณภาพงานสำหรับพนักงานทุกระดับในองค์กรทีคิวเอ็ม**. กรุงเทพฯ: บริษัท ทีคิวเอ็มเบสท์ จำกัด.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). **การวัดผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กทม: ประสานการพิมพ์.

- สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น. (2548). **มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครอง
ส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- สาริน ผดุงสวัสดิ์. (2553). **การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่มีคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับแตกต่างกัน**.
วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2543). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Best, J.W. (1981). **Research in Education**. 4th ed. Englewood Cliffs, New Jersey:
Prentice-Hall.
- Hoy, Wayne. K. & Cecil G. Miskel. (1991). **Education administration: Theory, Research
and practice**. 4thed. New York: McGraw-Hill.
- Hoyle, R. H., Harris, M. J., & Judd, C. M. (2002). **Research method in social relations**.
7th ed. United States of America: Thomson Learning.
- Jane B. Faulkner. (2002). **Balding Educational Quality Criteria as another Model for
Accreditation American Community Colleges**. Partial fulfillment of the requirements
for the degree of Doctor of Education. Oregon State University.
- John Davies. (2004). **The Implementation of the European Foundation For Quality
Management's (EFQM) Excellence Model in Academic Units of United Kingdom
Universities**. Management Research Institute School of Management University of
Salford, Salford, United Kingdom Universities.